

Aleg. 189

Sprawozdanie

Komisji szkolnej o przedłożonym przez c. k. Rząd projekcie ustawy o szkołach realnych.

Wysoki Sejmie!

Wskutek ustawy zasadniczej z 21. grudnia 1867 n. 141 dz. p. p. dostało się sejmom krajowym w udziale ustawodawstwo o szkołach realnych i wyższych szkołach technicznych. Z tego rozszerzenia swego zakresu ustawodawczego, skorzystał Wysoki Sejm dotąd o tyle, że na podstawie jego uchwał ustawa z dnia 19. czerwca 1894 n. 57 dz. u. kr. wydane zostały zasady organizacyi szkoły politechnicznej we Lwowie. Natomiast ustawy o szkołach realnych dotąd kraj nasz nie ma, pomimo, że ustawy takie wydane zostały jeszcze w latach 1868 — 1874 dla wszystkich krajów austriackich z wyjątkiem Tryestu, Krainy i Gorycyi - Gradyski i pomimo, że były już czynione usiłowania uregulowania tej sprawy w drodze ustawodawczej także i dla naszego kraju. W tym ostatnim względzie warto przypomnieć, że jeszcze w r. 1869 Wysoki Sejm uchwalił ustawę o średnich szkołach technicznych, która jednakże nie otrzymała sankcyi. W następnych latach projektu ustawy o szkołach realnych nie wnoszono już do Wysokiego Sejmu, zadawalniając się tymczasowem określeniem stosunków tych szkół w drodze rozporządzeń, a między powodami, dla których rzecz się tak miała, niepomierną rolę odgrywała niewątpliwie okoliczność, że w dalszym ciągu tego okresu rozwój szkół realnych w naszym kraju był nader słaby, a nawet zakłady założone jako szkoły realne, przemieniano na gimnazya.

Od lat kilku rozwój szkół realnych w Galicyi na pomyślniejsze wszedł tory: frekwencya wzrasta, powstają nowe zakłady, a występują życzenia założenia dalszych szkół tego rodzaju. Chwila jest przeto stosowna do podjęcia na nowo spoczywającej od lat blisko trzydziestu sprawy ustawodawczego uregulowania stosunków szkół realnych z uwzględnieniem ich możności potrzeb szczegółowych naszego kraju. Z chwili tej skorzystał Rząd, przedkładając projekt ustawy o szkołach realnych, który przydzielony został Komisji szkolnej do załatwienia.

Według tego projektu, szkoły realne składają się na razie z siedmiu klas, czterech niższych i trzech wyższych, jednakże §. 4. zastrzega ustawodawstwu krajowemu możliwość przydania do wyższej szkoły realnej jeszcze jednego kursu rocznego a przeto rozszerzenia szkoły realnej do ośmiu klas. Komisya uznaje, że w obecnych doraźne rozszerzenie szkoły realnej na osiem klas, musiałoby się spotkać z poważnemi wątpliwościami, zwłaszcza ze względu na to, że we wszystkich innych krajach w skład monarchii wchodzących, nauka w szkołach realnych jest siedmioletnią, jednakże zaznaczyć musi, że przydanie ósmej klasy, uchyliłoby liczne a nader dotkliwie niedogodności, z którymi urządzenie nauki w wyższych klasach walczyć musi, a mianowicie uchyliłoby zbyt wielką ilość godzin tygodniowych i wynikające ztąd niekorzyści dla zdrowia i samejże nauki, a dozwoliłoby mimo to godziny dla pewnych przedmiotów pomnożyć, ewentualnie pewne przedmioty przydać. Jaskrawym przykładem niekorzyści wynikłych ztąd, że materiał naukowy przeznaczony właściwie na cztery lata, wciśnięty jest w zbyt ciasne ramy trzech kursów rocznych, jest nauka religii, w której V. klasa ma w jednym roku przy dwóch godzinach

tygodniowo pokonać materyał naukowy, przypadający właściwie na dwa lata. Ze względu na ważność tego przedmiotu, Komisya szkolna na wniosek J. E. ks. Biskupa krakowskiego, uchwaliła rezolucyę z wezwaniem do Rady szkolnej krajowej, aby rozważyła, czyby już teraz nie można bez powiększenia liczby godzin nauki pomnożyć w V. klasie godziny wyznaczone na naukę religii z 2 na 3 godziny tygodniowo.

Ograniczenie nauki w szkole realnej do siedmiu lat stanowi też trudność w rozszerzeniu uprawnień służących abiturjentom szkoły realnej co do wstępywania do wyższych zakładów naukowych. Komisya przeprowadziła dłuższą dyskusyę nad pytaniem, do jakich zakładów naukowych względnie do jakich wydziałów w tych zakładach świadactwo dojrzałości z szkoły realnej powinnyby wstęp otwierać. W dyskusyi tej okazało się, że w rozszerzeniu uprawnień abiturjentów szkoły realnej znaczną stanowi przeszkodę krótszy o rok czas nauki w szkołach realnych a nierówność ta jest tem donioślejsza, że przedłużenie nauki o rok jeden w chwili, gdy uczniowie mają lat 17 lub 18 musi w bardzo znacznym stopniu wpłynąć na podniesienie i uzupełnienie ich wykształcenia. Komisya w końcu zgodziła się na to, że w obec dzisiejszego ograniczenia nauki w tych szkołach do lat siedmiu najpilniejszą praktyczną potrzebą byłoby zaprowadzić dla abiturjentów szkół realnych, którzyby chcieli przejść do innych wyższych zakładów naukowych jak techniczne odpowiednie egzamina uzupełniające i tak określić warunki tych egzaminów, aby to przejście było ile możności ułatwione, bez uszczerbku jednak dla koniecznych wymagań. W tym kierunku wnosi Komisya osobną rezolucyę.

Z dalszych postanowień projektu podnosi Komisya: postanowienie §. 5. dające możność połączenia ze szkołą realną szkoły handlowej jeśli przynajmniej połowę kosztów założenia i utrzymania zapewnią fundusz krajowy i fundusze miejscowe — dalej zaliczenie historii kraju rodzinnego i gimnastyki w poczet przedmiotów obowiązkowych (§. 10.), postanowienia co do nauki drugiego języka krajowego jako przedmiotu względnie obowiązkowego we wszystkich szkołach realnych, postanowienia co do ministeryalnego i maksymalnego wieku uczniów w każdej klasie, wreszcie co do zaprowadzenia lekarzy szkolnych.

W przedmiocie sił nauczycielskich (rozdział IV) wnosi Komisya rezolucyę wzywającą Radę szkolną krajową, aby starała się urządzić na wzór istniejących kursów dla praktycznego kształcenia nauczycieli gimnazjalnych podobny kurs dla kształcenia nauczycieli szkół realnych, zwłaszcza dla kształcenia ich w przedmiotach specyficznych szkoły realnej, t. j. rysunków i geometrii wykreślnej.

Szczególną uwagę poświęciła Komisya postanowienia §. 17. co do tego, kiedy nastąpić powinno utworzenie oddziału równorzędnego w pewnej klasie szkoły realnej. Według projektu rządowego należy się postarać o utworzenie oddziału równorzędnego temu, gdzie liczba uczniów w trzech po sobie następujących latach dosięga pięćdziesięciu. Tymczasem w naszym kraju w obec zwykłego przepełnienia klas w szkołach średnich często nie będzie można bez szkody dla zdrowia uczniów i szkody dla samejże nauki czekać aż trzy lata na utworzenie oddziału równorzędnego. Żywe obawy, jakie w tej mierze podniosły się w Komisyi uspokoił p. wiceprezydent Rady szkolnej krajowej oświadczeniem, że §. 17. ustanawia tylko regułę, podług której należy postępować w normalnych stosunkach. W przypadkach jednak wyjątkowych, do których należy nagły wzrost uczniów pewnej klasy znacznie ponad 50, rozumie się samo przez się, że będzie obowiązkiem ck. Administracyi oświecenia poczynić wyjątkowe zarządzenia, w czem stylizacya §. 17. nie będzie wcale przeszkodą.

Oprócz pomniejszych poprawek uczyniła w projekcie tę ważniejszą zmianę, że celem zawarowania służącego Radzie szkolnej krajowej na mocy jej statutu prawa aprobaty książek szkolnych zamieściła odpowiednie postanowienie jako §. 30. ustawy. Rozumie się samo przez się, że zastrzeżony w statucie rzeczonym udział Biskupów w zatwierdzaniu książek dla nauki religii pozostaje nietknięty.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić załączoną pod A) ustawę, załączone pod B) trzy rezolucye.

Lwów, dnia 17. marca 1899 r.

Przewodniczący:
Czartoryski.

Sprawozdawca:
Pilat.

U S T A W A

z dnia o szkołach realnych w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

I. Postanowienie ogólne.

§. 1.

Zadaniem szkoły realnej jest:

1. podawać wykształcenie ogólne ze szczególnem uwzględnieniem języków nowożytnych i nauk matematyczno-przyrodniczych;
2. przygotowywać do wyższych zakładów naukowych (szkół politechnicznych, akademii rolniczych, akademii weterynaryi, akademii górniczych i t. p.), które opierają się na tych naukach.

§. 2.

Szkoły realne składają się na razie (§. 4.) z siedmiu klas, z których każda stanowi kurs roczny i dzielą się zasadniczo na niższe i wyższe.

§. 3.

Niższa szkoła realna składa się z czterech kursów rocznych. Ukończenie niższej szkoły realnej lub czteroklasowego gimnazjum realnego uprawnia do wstąpienia do wyższej szkoły realnej.

§. 4.

Wyższa szkoła realna składa się z trzech kursów rocznych, ustawodawstwu krajowemu zastrzega się jednak możliwość rozszerzenia jej na cztery kursa roczne w miarę poczynionych doświadczeń.

§. 5.

Ze szkołami realnemi mogą być ze względu na ekonomiczne stosunki kraju połączone szkoły handlowe, jeżeli przynajmniej połowę kosztów założenia i utrzymania ich zapewnią fundusz krajowy i fundusze miejscowe.

Organizację takich szkół handlowych postanawia Minister Wyznań i Oświecenia na wniosek Rady szkolnej krajowej.

§. 6.

Szkoły realne są albo publiczne albo prywatne.

Publicznymi są te szkoły, które mają prawo wydawania świadectw publicznych.

Tylko świadectwa publicznych szkół realnych ważne są w tych przypadkach, w których w ogóle z mocy ustawy wymaga się świadectw ze szkoły realnej.

Uczniowie prywatni mają celem uzyskania takich świadectw poddać się egzaminowi w publicznej szkole realnej.

Państwowymi szkołami realnymi są szkoły realne, utrzymywane wyłącznie lub przeważnie z funduszków państwa.

Zarząd tych ostatnich szkół leży całkiem i pod każdym względem w ręku c. k. władz szkolnych.

§. 7.

Każdemu wolno założyć szkołę realną, byleby jej urządzenie nie sprzeciwiało się ogólnemu zadaniu tych szkół.

Statut i plan nauki tudzież każda ich zmiana mają być potwierdzone przez Radę szkolną krajową.

Dyrektorami i nauczycielami mogą być tylko takie osoby które są obywatelami austriackimi, nie ściągnęły na siebie zarzutów pod względem moralnym i politycznym, i które pod względem naukowym wykazały się wymaganą kwalifikacją.

Od warunku posiadania wymaganej kwalifikacji może w przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, udzielić wyjątkowo dyspenzy Minister Wyznań i Oświecenia, od warunku posiadania obywatelstwa austriackiego Rada szkolna krajowa.

§. 8.

Prawo wydawania świadectw publicznych służy szkołom realnym państwowym.

Minister Wyznań i Oświecenia może po wysłuchaniu Rady szkolnej krajowej przyznać to prawo szkołom realnym, założonym, przez kraj, gminy, korporacje lub osoby prywatne pod następującymi warunkami, mianowicie:

1. że urządzenie tych szkół nie różni się zasadniczo od urządzenia szkół państwowych;

2. że mianowanie dyrektora i nauczycieli zależeć będzie od potwierdzenia Rady szkolnej krajowej, (§. 25.); wreszcie

3. że egzamin dojrzałości odbywać się będzie pod przewodnictwem krajowego inspektora szkół lub delegata Rady szkolnej krajowej, bez którego zgody świadectwo dojrzałości nie może być wydane.

§. 9.

Minister Wyznań i Oświecenia może po wysłuchaniu lub na wniosek Rady szkolnej krajowej zażądać usunięcia nieodpowiedniego dyrektora lub nauczyciela szkoły realnej wymienionej w §. 8., a jeżeli utrzymujący szkołę nie zastosuje się do tego żądania, pozbawić zakład prawa wydawania świadectw publicznych.

Minister może także zarządzić bezwzględne zamknięcie szkoły realnej, jeżeli szkoła,] urządzeniem swem lub działalnością popada w sprzeczność z ustawami obowiązującymi.

II. Przedmioty nauczania.

§. 10.

Przedmioty nauczania w szkole realnej dzielą się na obowiązkowe, względnie obowiązkowe i wolne.

A. Przedmiotami obowiązkowymi są:

- a) Religia;
- b) Języki, a mianowicie: język wykładowy, następnie język niemiecki i język francuski;
- c) Historia (powszechna, austriacka i historia kraju rodzinnego);
- d) Geografia i nauka o konstytucji austriackiej;
- e) Matematyka;
- f) Historia naturalna;
- g) Fizyka;
- h) Chemia;
- i) Geometria wykreślna i rysunki geometryczne;
- k) Rysunki odręczne;
- l) Kaligrafia;
- m) Gimnastyka.

B. Przedmioty względnie obowiązkowe.

Drugi język krajowy jest przedmiotem względnie obowiązkowym dla tych uczniów, których rodzice lub opiekunowie z początkiem roku szkolnego wyraźnie oświadczą, że ich synowie lub pupile przynajmniej przez dwa lata będą brali udział w nauce tego języka. Takim uczniom wolno rozpocząć naukę przed upływem powyższego czasu przerwać tylko z ważnych powodów za przyzwoleniem Rady szkolnej krajowej.

W każdej szkole realnej musi być dana sposobność pobierania nauki drugiego języka krajowego.

C. Przedmiotami wolnymi są:

Język angielski, śpiew, stenografia.

Inne przedmioty wolne mogą być w szkołach realnych zaprowadzone w miarę potrzeby za zezwoleniem Ministra Wyznań i Oświecenia.

§. 11.

Rozkład przedmiotów na klasy i liczba przypadających na nie godzin będą ustanowione w drodze rozporządzenia na wniosek Rady szkolnej krajowej.

Ogół godzin obowiązkowej nauki dla każdego ucznia oprócz gimnastyki nie ma jednak przekraczać w najniższych klasach 28 godzin a w dalszych klasach 31 godzin w tygodniu.

§. 12.

W sprawie języka wykładowego w szkołach realnych publicznych i prywatnych obowiązuje ustawa krajowa o języku wykładowym w szkołach ludowych i średnich w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

III. Uczniowie.

§. 13.

Do klasy pierwszej przyjmuje się uczniów przy końcu poprzedzającego tudzież bezpośrednio przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego, do klas wyższych zaś zwyczajnie bezpośrednio przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego.

Od ucznia, wstępującego do szkoły realnej, wymaga się: 1. odpowiedniego wieku, 2. potrzebnych wiadomości przygotowanych.

Uczeń wstępujący do klasy pierwszej ma mieć co najmniej dziesięć lat życia lub kończyć dziesięć lat przed upływem roku kalendarzowego, w którym ma być przyjęty, co najwięcej zaś lat 14. Te granice wieku dla każdej klasy następnej posuwają się o rok dalej. Uczeń, który wskutek powtarzania klasy przekracza granice wieku, nie traci przez to prawa uczęszczania do szkoły.

Wiadomości przygotowawcze potrzebne dla klasy pierwszej, stwierdza się egzaminem wstępnym. Grona nauczycielskie mogą jednak uwolnić od egzaminu ustnego z języka wykładowego i rachunków każdego ucznia, który przy egzaminie piśmiennym otrzymał z tych przedmiotów notę przynajmniej dobrą a w świadectwie szkoły ludowej ma z nich postęp przynajmniej dobry. Podobnie mogą być uwolnieni od egzaminu ustnego z religii uczniowie, którzy otrzymali w czwartym roku szkoły ludowej z tego przedmiotu postęp co najmniej dobry.

Wiadomości przygotowawcze do klas wyższych stwierdza się świadectwem z klasy poprzedzającej, ukończonej z dobrym postępem w publicznej szkole realnej jednego z królestw i krajów, reprezentowanych w Radzie Państwa, ewentualnie egzaminem wstępnym.

Wymagania przy egzaminach wstępnych będą określone w drodze rozporządzenia na wniosek Rady szkolnej krajowej.

Od uczniów, którzy przed wejściem w życie tej ustawy wstąpili do szkoły średniej czy to jako uczniowie publiczni czy też jako prywatyci, nie będzie się wymagać przy zapisywaniu się do klasy wyższej dowodu, że nie przekroczyli dopuszczalnego dla tej klasy najwyższego wieku, określonego granicą wieku, wymaganego przy przyjęciu do klasy najniższej.

§. 14.

O przyjęciu ucznia do szkoły realnej w ciągu roku szkolnego rozstrzyga grono nauczycielskie, w razie jednak przesiedlenia się rodziców lub ich zastępców nie można uczniowi odmówić tego przyjęcia.

Przeciw odmownej uchwale grona nauczycielskiego można się odwołać do Rady szkolnej krajowej.

§. 15.

O przyjęciu uczniów nadzwyczajnych, którzy biorą udział w nauce tylko niektórych przedmiotów, rozstrzyga grono nauczycielskie.

Przez przyjęcie takich uczniów nie można jednak przekroczyć największej liczby uczniów, przepisanej w §. 17. dla jednej klasy.

§. 16.

Uczniów prywatnych, którzy naukę, udzielaną w szkole realnej, pobierają w domu, można nawet po przekroczeniu wieku najwyższego przyjąć do każdej klasy, jako prywatystów pod tymi samymi zresztą warunkami, które obowiązują uczniów publicznych. Prywatysty publicznych szkół realnych mają się regularnie zgłaszać do egzaminów półrocznych i otrzymują świadectwa półroczne.

W przypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, może Rada szkolna krajowa przypuścić prywatystę do egzaminu rocznego.

§. 17.

Liczba uczniów w jednej klasie nie może w regule przewyższać czterdziestu.

Gdzie liczba uczniów w trzech po sobie następujących latach osiąga pięćdziesięciu, należy się postarać o utworzenie oddziału równorzędnego.

§. 18.

Z uczniami publicznymi nie urządza się egzaminów ani półrocznych, ani rocznych.

Przy końcu każdego półrocza otrzymuje każdy uczeń świadectwo szkolne, wydane w języku wykładowym.

Na podstawie całorocznej aplikacji ucznia rozstrzyga konferencya nauczycieli o jego promocji do klasy wyższej. Cenzura z kaligrafii i gimnastyki tudzież z drugiego języka krajowego, jako względnie obowiązkowego wpływa na ocenienie ogólnego postępu tylko w kierunku dodatnim.

Gdyby zachodziła wątpliwość co do promocji ucznia do klasy wyższej, zarządzi się egzamin promocyjny w obecności dyrektora.

W razie niedostatecznego postępu w jednym przedmiocie może grono nauczycielskie pozwolić uczniowi na zdawanie egzaminu poprawczego z początkiem nowego roku szkolnego, od wyniku tego egzaminu zależy promocja do klasy wyższej.

Na egzamin poprawczy z matematyki, geometrii wykreślnej i rysunków odręcznych pozwolić jednak można tylko wtedy, jeżeli uczeń z końcem pierwszego półrocza okazał w tych przedmiotach postępy przynajmniej dostateczne.

Uczniów, którzy z ważnego powodu nie mogli w czasie właściwym złożyć egzaminu promocyjnego, może grono nauczycielskie przypuścić do egzaminu później w terminie stosownym.

§. 19.

Eksternistów, którzy nie są ani uczniami publicznymi ani prywatystami publicznej szkoły realnej, może Rada szkolna kra-

ją dla pewnego, szczególnego celu przypuścić w szkołach realnych do egzaminów nadzwyczajnych. Egzamina takie mają obejmować materiał nauki przynajmniej dwóch najniższych klas szkoły realnej, a w świadectwie o wyniku egzaminu należy podać szczególnie cel tego egzaminu.

§. 20.

Aby sprawdzić uzdolnienie uczniów do wstąpienia do wyższych zakładów naukowych, wymienionych w §. 1., odbywać się będą egzamina dojrzałości.

Dla tych egzaminów będą wyznaczone osobne komisye. Komisye składają się z krajowego inspektora szkół lub delegata Rady szkolnej krajowej jako przewodniczącego, z Dyrektora i nauczycieli najwyższej klasy danej szkoły realnej. Oprócz tych osób może Minister Wyznań i Oświecenia mianować członkami komisji także profesorów szkół politechnicznych lub innych mężów z zawodu nauczycielskiego.

Po ukończeniu ostatniego roku wyższej szkoły realnej z pomyślnym skutkiem przypuszcza się każdego ucznia do egzaminu dojrzałości.

Eksternistów, którzy nie są ani uczniami publicznymi ani prywatystami publicznej szkoły realnej, może Rada szkolna krajowa przypuścić do egzaminu dojrzałości, jeżeli przekroczyli wiek najniższy ustanowiony w §. 13. dla uczniów najwyższej klasy szkół realnych i jeżeli wykażą się takim tokiem nauki, z którego widać można, iż posiadają potrzebne do egzaminu przygotowania.

Przepisy, dotyczące się egzaminów dojrzałości, będą wydane w drodze rozporządzenia po wysłuchaniu Rady szkolnej krajowej.

§. 21.

Przepisy dyscyplinarne dla uczniów szkół realnych wydaje Rada szkolna krajowa za przyzwoleniem Ministra Wyznań i Oświecenia.

Wykluczenie ucznia z jednej szkoły realnej lub ze szkół średnich pewnego okręgu lub wreszcie ze wszystkich zakładów naukowych w kraju, wychodzących poza zakres szkół ludowych, ma być zatwierdzone przez Radę szkolną krajową, wykluczenie zaś ze wszystkich zakładów naukowych, wychodzących poza zakres szkół ludowych w królestwach i krajach, reprezentowanych w Radzie państwa, ma być zatwierdzone przez Ministra Wyznań i Oświecenia.

§. 22.

Przepisy o higienie budynków szkolnych i boisk dla zabawy uczniów tudzież o higienicznym zachowywaniu się uczniów wydaje Rada szkolna krajowa w porozumieniu z krajową Radą zdrowia za przyzwoleniem ministra Wyznań i Oświecenia.

Jako zawodowy doradca dyrektora tudzież dla nadzorowania ogólnego stanu zdrowia uczniów w każdej szkole realnej ma być w miarę możliwości ustanowiony lekarz szkolny.

IV. Siły nauczycielskie.

§. 23.

Kwalifikację nauczycielską do szkół realnych stwierdza się egzaminem, którego przeprowadzenie porucza się osobnym komi-

syom egzaminacyjnym, ustanowionym przez Ministra Wyznań i Oświecenia.

W przypadkach, w których wymagana kwalifikacja nauczycielska jest w inny sposób w zupełności stwierdzona, może Minister Wyznań i Oświecenia po wysłuchaniu komisji egzaminacyjnej uczynić wyjątek od powyższego postanowienia.

Wymagania, którym mają czynić zadość nauczyciele pomocniczy dla przedmiotów wolnych, będą określone w drodze rozporządzenia.

Do nauczania w szkołach realnych można używać kandydatów nauczycielskich w charakterze zastępców nauczycieli. Nauczycielom przedmiotów rysunkowych mają być w miarę potrzeby dodani asystenci.

§. 24.

Grono nauczycielskie szkoły realnej składa się z Dyrektora, z nauczycieli religii, z jedynastu co najmniej nauczycieli rzeczywistych przedmiotów obowiązkowych i z nauczyciela gimnastyki.

§. 25.

Dyrektorów państwowych szkół realnych mianuje Cesarz, nauczycieli rzeczywistych Minister Wyznań i Oświecenia na wniosek Rady szkolnej krajowej.

We wszystkich publicznych szkołach realnych, które nie są zakładami państwowymi, do ustanowienia dyrektorów i rzeczywistych nauczycieli potrzebne jest zatwierdzenie Rady szkolnej krajowej, która jednak ma tylko zbadać, czy istnieją warunki, przepisane ustawą (§. 8.).

Zastępców nauczycieli i nauczycieli pomocniczych w państwowych szkołach realnych mianuje Rada szkolna, zaś w innych publicznych szkołach realnych zatwierdza ich mianowania.

§. 26.

We wszystkich sprawach dyscyplinarnych dyrektorów, nauczycieli i służ państwowych szkół realnych Rada szkolna krajowa jest władzą dyscyplinarną pierwszej instancji.

§. 27.

Dyrektor kieruje bezpośrednio szkołą realną.

Nauczyciele rzeczywisci i zastępcy nauczycieli stanowią pod przewodnictwem dyrektora konferencję nauczycielską, której zakres działania po wysłuchaniu Rady szkolnej krajowej będzie unormowany w drodze rozporządzenia.

§. 28.

Dyrektor państwowej szkoły realnej obowiązany jest do udzielania nauki w 6 do 8, a jeżeli szkoła liczy cztery lub więcej oddziałów równorzędnych, w 4 do 6 godzinach tygodniowo.

Nauczycielom języków przeznaczać się będzie zwykle nie więcej jak 17 godzin nauki w tygodniu, nauczycielom innych przedmiotów łącznie z nauczycielami religii nie więcej jak 20, nauczycielom rysunków, kaligrafii i gimnastyki nie więcej jak 24 godzin.

Członkowie grona nauczycielskiego są obowiązani do zastąpienia nauczyciela bez wynagrodzenia, jeżeli zastępstwo nie trwa dłużej jak dwa miesiące. Gdyby zachodziła potrzeba dłuższego nie-

przerwanego zastępstwa, nauczyciel zastępujący ma prawo do remuneracji, określonej ustawą, za cały czas zastępstwa.

Radzie szkolnej krajowej służy prawo na wniosek dyrektora zniżyć nauczycielowi przepisaną liczbę godzin tygodniowych nauki o 1 do 3 a to ze względu na przedmiot nauki, liczbę uczniów lub korektur, zajęcia przy bibliotece szkolnej, lub w ogóle ze względu na potrzeby szkoły.

§. 29.

Obsadzenie posad nauczycielskich w państwowych szkołach realnych następuje zwyczajnie drogą konkursu, ogłoszonego w gazecie urzędowej, w którym mają być wymienione przedmioty nauki i pobory, połączone z posadą.

V. Książki szkolne.

§. 30.

W szkołach realnych wolno używać jedynie takich książek i środków naukowych, które zostały dopuszczone do użytku przez Radę szkolną krajową.

Postanowienia końcowe.

§. 31.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z początkiem najbliższego roku szkolnego po jej ogłoszeniu.

§. 32.

Wykonanie tej ustawy polecam Memu Ministrowi Wyznań i Oświecenia.

B.

Rezolucye.

I. Wzywa się c. k. Rząd, aby rozważył, o ile możnaby abiturjentom szkoły realnej ułatwić przejście do innych szkół wyższych jak techniczne na podstawie stosownych egzaminów uzupełniających.

II. Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby wzięła pod rozwagę, czyby w planie lekcyj dla piątej klasy szkoły realnej, dało się bez powiększenia ogólnej liczby godzin pomnożyć o jedną godzinę w tygodniu, godziny wyznaczone na naukę religii.

III. Wzywa się c. k. Radę szkolną krajową, aby za wzorem istniejących we Lwowie i w Krakowie kursów dla praktycznego kształcenia kandydatów na nauczycieli gimnazjalnych, starała się urządzić podobny kurs dla kandydatów na nauczycieli szkół realnych.

